

JUTRANJE NOVOSTI

NARODNO RADIKALNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan zjutraj, izveniši ponedeljke.

Mesečna naročnina:

v Ljubljani Din 10.—, po pošti Din 12.—, inozemstvo Din 20.—

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/I. — Telefon št. 213

Brzojavni naslov: „Novosti-Ljubljana“.

Upravništvo: Marjini trg št. 8. — Telefon št. 44.

Oglasi po tarifu. Sprejemajo se le do 15. ure.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštenu č-k. uradu št. 13.238.

Dr. Leopold Lenard:

Sporazum z Nemci.

V javnost je prodrl, da se Narodna radikalna stranka nekaj dogovarja z Nemci in poudarjalo se je, da ta govorica razburja neke »narodne kroge«.

V Beogradu se je neki Slovenec razburil, ko je našel na jedilnem listu zapisano: »bečka šnicla«. Toda neki Srb mu je mirno pokazal dalje na jedilnem listu: »oljuveč«, »čavapčiči« rekoč: »Čavapčiči smo prejeli od Turkov in jih imenujemo s turško besedo, šniclo so nam prinesli Drujanci in s tem tudi nemški izraz.« Če bi moral biti jedilni list čisto slovenski, bi na njem ne imeli mnogo več, kakor žganje in kaša. — Srbska mentaliteta je od našega nekoliko različna, ona se ne navdušuje in razburja, kakor se mi, gleda na mnoge stvari bolj pametno in trezno, predvsem pa gleda na vse politične dogodke bolj s širokega duševnega stališča.

Narodna radikalna stranka se je sporazumela z makedonskimi Turki, torej z ljudmi, ki so gotovo mnogo bolj protidržavni, kakor pa slovenski Nemci. — Sporazumela se je z Madžari v Vojvodini. Vsak čas je tudi pripravljena, da se sporazume z Radičem. Ona je sploh vedno pripravljena na vsak dogovor in na vsak sporazum, ki je v interesu države. Ako bi kdo stal na stališču, da je načeloma in absolutno zoper vsak sporazum z Nemci, bi mu morali reči, da je politično bolan.

Pri vsakem sporazumu je treba nekaj žrtvovati. Srbija se je sporazumela z Orčijo ter je žrtvovala nekaj stoletih makedonskih Slovanov. Sporazumeli smo se z Rumunijo ter ji žrtvovali mnogo Srbov in hrvaških Kraševanov. — Pred prvo balkansko vojno se je Srbija sporazumela z Bolgarsko ter ji bila pripravljena žrtvovati velik del Makedonije. Istotako je treba, ako se hočemo sporazumeti z Nemci, doprinese neke žrtve.

Vprašanje je samo, če je sporazum z Nemci koristen in potreben in če so žrtve, ki bi jih ta sporazum zahteval, tega vredne?

Ce se ne motim, so ravno oni krogi, ki se baje razburjajo, ko slišijo, da bi utegnilo priti do sporazuma z Nemci, zahtevali, naj se naša zunanja politika ne orijentira enostransko samo na antanto. Iskati mora dobrih stikov tudi z Nemčijo in z Avstrijo. Temu bo vsakod pritril. Toda resnično dobre razmere z Avstrijo in Nemčijo vodijo preko naših Nemcev. Seveda je tudi Nemčija in Avstrija zainteresirana na dobrih razmerah z nami. Toda obstoji neka znatna razlika. Avstrija je sedaj tako opešana, da ne more ničesar več izgubiti. Mi smo mnogo dobili, toda lahko tudi izgubimo.

Na zadevo ne smemo gledati s stališča stranke in ne z ožkega krajevnega obzorja, ampak s stališča države. Slovenske dežele leže zelo ekscentrično in so vojaško zelo slabo zavarovane. Naš zunanje-politični položaj ni lahak in bo še dolgo časa precej težaven. Krogi, ki morajo misliti na celo državo, bodo morali misliti, kako se odločiti: Ali obrambeno črto prenesti nekoliko nižje proti jugoizhodu, Sloveniji dati avtonomijo ali federacijo, sploh kar hoče, obenem jo pa gospodarsko demontirati. V interesu države namreč nikakor ni, da bi vsa industrija Slovenije in vse gospodarske naprave v kritičnem trenutku takoj padle nasprotniku v roke. Ali pa je treba obrambno črto prenesti na meje Slovenije, obenem pa slovenske zemlje kolikor mogoče tesno zvezati z državo in gledati, da se kolikor mogoče razvije industrija in ustanove v Sloveniji različne gospodarske naprave. V tem slučaju moramo tudi gledati, da kolikor mogoče razbremenimo severno-dravsko črto. V ta namen moramo storiti vse mogoče, da ustvarimo dobre razmere z našimi Nemci, ter jih prijetno k državnopravnemu delovanju.

To nalogo more izvršiti samo kakšna politična stranka. Noben posameznik in nobena nepolitična skupina nima potrebne moči in avtoritete. Najlažje more to nalogo izvršiti Narodna radikalna stranka, kateri pač ne more nikdo očitati, da je protidržavna in ki ima obenem tudi dovolj avtoritete. Nasprotniki bi morali biti torej naši stranki zelo hvaležni, ako bi mesto njih prevzela to, nekoliko nehvaležno vlogo.

Narodna radikalna stranka se sploh sporazumeva in dogovarja z vsakim,

kdo ni principielno proti državi. Nemogoče je sporazum s komunisti, ki sploh ne priznavajo države, nemogoče je z vsako skupino, ki ima taka načela, da je na njih nemogoče razvijati našo državo. Treba je pa vsaj poskusiti in konstatirati, če so naši Nemci protidržavni ali ne?

Čudno je, da se nikdo načeloma ne razburja radi sporazumevanja z makedonskimi Turki in vojvodinskimi Madžari, pač pa vlada razburjenje radi sporazumevanja s slovenskimi Nemci!

Pametni človek torej ne more imeti ničesar zoper pogajanja in zoper sporazum z Nemci. K večjemu je mogoča debata o koncesijah, ki bi se jim dale. V tej zadevi so neke gotove meje a priori dane, katerih nobena stran ne more prekorčiti. Imamo določbe mirovne konference o varstvu narodnih manjšin, imamo ustavo, imamo program, tradicijo in duha Narodne radikalne stranke.

Po razpadu Avstrije se je brezdvoma zgodilo marsikaj, kar ne bo moglo ostati trajno in kar bo treba sanirati. Bila je vojna med državo in državo, toda ne med državo in posamezniki. —

Lahko se je vzelo blago sovražne države, toda ne blago posameznika ali privatnega društva. Mi moramo brezpogojno stati na stališču, da smo pravna država. To mora biti temelj, ki ga ne smemo nikdar zapustiti. Ako se je zgodilo brezpravje ali pravna krivica, se mora to poravnati. Toda to se more zgoditi samo na pravni poti. Načeloma ne more biti proti sporazumu z Nemci noben pameten človek. Toda obstoji neka stvarna težkoča. Nemci so mnienja, da so se jim zgodile neke pravne krivice, oziroma brezpravja. Zoper take stvari je mogoče poiskati pravice samo pravnim potom. Saj imamo upravna sodišča in državni svet. A politična stranka, kakor je radikalna, ne more posezati v delovanje sodnj. Ona more samo poudariti svoje stališče, da stoji brezpogojno na temelju pravnega reda in da bo ta red branila vedno, povsod in proti vsakemu. Pravo mora veljati vedno prav za vsakega. Politična stranka more skleniti dogovor samo v političnih stvareh. Ona more natančneje precizirati, kako bo praktično izvajala določbe mirovnih pogodb, ustave in svojega programa.

Volilno gibanje.

SLAJEN SPREJEM MIN. PREDSEDNIKA PAŠIČA V SKOPLJU. VELIKO ZBOROVANJE NARODNIH RADIKALCEV.

Skopje, 1. febr. (B) Ministrski predsednik in predsednik Narodne radikalne stranke g. Nikola Pašić je dospel v Skopje danes dopoldne ob 9. s posebnim vlakom. Na kolodvoru ga je pričakovala v svečani obleki tisočgla-va množica, ki je navdušeno pozdravljala starega državnika in nosilca zmagovitih idej Srbije, s katero je osvobodila državo. V imenu Skoplja ga je odševljeno pozdravil predsednik skopljanskih radikalcev, Nikola Pašić se mu je toplo in pristržno zahvalil. Odgovor Pašićev je množica radostno pozdravila in mu navdušeno vzklizala. S kolodvora se je Pašić odpeljal v mesto v spremstvu skopljanskega župana, trgovca Nikole Satunića, pri katerem je za ministrskega predsednika tudi pripravljeno stanovanje. Na vsej poti od kolodvora pa do stanovanja mu je množica prirejala dolgotrajne ovacije. Ostali ministri, ki spremljajo Pašića,

Velizar Janković, Krsta Miletić, dr. Gjivo Supilo, Marko Trifković ter Tihomir Popović, so korakali v mesto skozi gosto vrsto prebivalstva, ki je stalo do stanovanja Nikole Pašića. Prebivalstvo iz mesta in okolice, ki je prihitelo v velikem številu, je burno pozdravljalo velikega državnika in borce, kakor tudi ostale ministre.

Skopje, 1. febr. (B) Ob dveh popoldne se je vršilo veliko zborovanje narodnih radikalcev iz Južne Srbije, kateremu so prisostvovali delegati vseh radikalnih organizacij iz Južne Srbije. Zborovanje je slajno uspelo. Govoril je tudi ministrski predsednik in predsednik Narodne radikalne stranke Nikola Pašić. Med njegovim govorom je vladala v dvorani grohna tišina. Na koncu so mu poslušalci burno ploskali. Govorili so tudi ostali ministri, čijih izvajanjem so poslušalci sledili z veliko pozornostjo.

STALIŠČE MADŽARSKIH VOLILCEV V VOJVODINI. — POGAJANJE Z ROMUNSKIMI VOLILCI.

Beograd, 1. febr. (B) »Politika« poroča iz Subotice, da se narodni blok, ki naj bi se sklenil med radikali, demokraci, zemljoradniki in nacionalisti, ne more ustanoviti, dasi so bili radikali poprej za vstvaritev tega bloka. Sedaj je njihova večina proti temu načrtu, češ, da naši narodni stvari ne preči nobena nevarnost, ki bi dajala povod za ustanovitev takega bloka med našimi strankami.

Subotica, 1. febr. (B) V vrstah Madžarov se zadnje dni opaža razcepjenost glede udeležbe Madžarov pri prihodnjih volitvah. Ena skupina s »Hirapom« na čelu in novosadska »Del Bacska« zahtevata energično, naj se Madžari ne udeležijo volitev.

Beograd, 1. febr. (B) Včeraj je dospela semkaj deputacija Romunov iz Banata, ki se nameravajo pogajati z narodnimi radikali in demokraci. Delegati so izjavili, da bodo pri volitvah podpirali ono od teh dveh strank, ki obljubi, da bo zadostila njihovim zahtevam.

Beograd, 1. febr. (B) Včeraj je bila seja glavnega odbora Narodne radikalne stranke, na kateri so razpravljali o kandidaturah v posameznih

MINISTRI PRI KRALJU.

Beograd, 1. febr. (B) Kralj Aleksander je včeraj popoldne sprejel ministre Krsto Miletića, Milorada Vujića in dr. Momčila Ninčiča, ki so mu predložili v podpis razne ukaze in mu poročali o svojih resortih.

ARETIRAN BLOKAŠ.

Zagreb, 1. febr. (B) Včeraj je bil tukaj aretiran glavni urednik blokaškega »Hrvatskega Borca«, Joja Matošić. Policija je navedla proti njemu preiskavo zaradi njegove ljute pisave v listu. Prepovedala je tudi kolportazo »Hrvatskega Borca«.

USPEH MALE ANTANTE.

Beograd, 1. febr. (B) »Politika« javlja z Dunaja: Tukajšnji listi poročajo

iz Budimpešte, da je diplomatska akcija male antante pri Madžarski imela ta uspeh, da je madžarski poslanik na Dunaju Masirevics odpoklican in da pride na njegovo mesto Bradlovszky.

NOVI ZAPLETJAJI NA VZHODU.

Carigrad, 1. febr. (K) Turki se pripravljajo za obnovo boja. V političnih krogih v Angori odkrito izjavljajo, da se Turki ne boje nove vojne, ako Velika Britanija ne izpremeni svojega stališča glede Mosula.

Angora, 1. febr. (K) Velika narodna skupščina je sklenila pooblastiti Izmed pašo, da nastopa na tem, da se pakt ne izpremeni in da ga zavezniki sprejmejo.

Izenačenje draginjskih doklad državnim nameščencem.

Beograd, 1. febr. (Z) Finančni minister dr. Stojadinović je pod št. 9000 dne 31. januarja 1923 predložil ministrskemu svetu predlog o izenačenju draginjskih doklad državnim nameščencem. Minister naglašava v spremnem pismu potrebo izenačenja uradnih prejemkov v onih pokrajinah, kjer so bili doslej dodatki znatno nižji, kakor pa v mejah Srbije in Črne gore. Finančni minister prosi, naj se na temelju člena 51. zakona o draginjskih dokladah ta predlog odkaže finančnemu odboru v odobrenje.

Skupni finančni efekt predloženih izprememb znaša kvečjemu 18.350.000 dinarjev mesečno, oziroma 93 milijonov za čas od 1. marca do 31. julija t. l. Za kritje teh izdatkov se bodo porabili dohodki iz dovoljenega izvoza koruze, mekinj, svinj in mesnih izdelkov, od katerega se pričakuje, da bo do konca proračunskega leta znašal povprečno dohodkov 182.750.000 dinarjev od izvozne carine. Od povišanja ažijs na blago, ki se uvozi, se pričakuje povprečno dohodkov v znesku 110 milijonov dinarjev do konca meseca junija, skupaj torej 292.750.000 dinarjev.

Člen 2. tega predloga glede izenačenja draginjskih doklad se izpremeni glede osebnih dodatkov, ki se delijo po krajih službovanja na tri krajevne razrede. V I. krajevni razred spadajo Beograd, Zemun in Sušak, v II. mesta, v III. pa trgi in vasi. Ista razdelitev velja za člen 3., ki se nanaša na stanarinske doklade. Členu 3. se doda tretji odstavek, ki se glasi: »V onih krajih, kjer ni razdelitve na mesta in trge, izvede finančni minister to razdelitev zaradi pravičnejše izpremembe tega zakona v sporazumu z ministrom za notranje zadeve.«

Člen 5. (tabela) se izpremeni in se glasi: Pri letni plači do 2999 dinarjev znaša osebna doklada v I. draginjskem razredu 29, v II. 26 in v III. 24 dinarjev na dan; od 3000 do 4999 dinarjev 30, 23 in 26; od 5000 do 6999 po 32, 30 in 28 dinarjev; od 7000 do 8999 dinarjev po 35, 33 in 31; od 9000 dinarjev dalje po 38, 36 in 34 dinarjev na dan.

Tabela II. Člena 6. se izpremeni in se glasi: »I. krajevni razred po 18 dinarjev na dan, II. po 17 in III. tudi po 17 dinarjev.« Drugi odstavek člena 6. se izpremeni in se glasi: »Zaradi tega določi ti nameščenci tudi rodbinsko doklado po tem zakonu, vendar pa skupni znesek osebnih in rodbinskih dohodkov ne sme mesečno presegati v I. krajevnem razredu 1300, v II. 1100 in v III. 1000 dinarjev.«

Drugi odstavek člena 7. se izpremeni in se glasi: »Razen tega dobivajo ti nameščenci tudi povišano draginjsko doklado, vendar pa skupni znesek osebnih in rodbinskih dodatkov ne sme presegati v I. krajevnem razredu 1200, v II. 1000 in v III. 900 dinarjev mesečno.«

Člen 8. se izpremeni in se glasi: »Ukazni pogodbeni uradniki kakor tudi začasni uradniki v ministrstvu za gradjevine, ki niso podaniki naše države, dobivajo draginjske doklade po členu 5. tega zakona.«

Prvi in drugi odstavek člena 13. se izpremeni in se glasi: »Častniki in vojaški administrativni uradniki, ki dobivajo draginjske doklade kakor civilni državni nameščenci.«

Člen 17. se izpremeni in se glasi: I. Upokojenec in upokojenke vseh kategorij, navedenih v členih 4., 5. in 13., dobivajo po višini svojih pokojnin osebne dodatke brez ozira na to, ali jim je pokojnina odmerjena v dinarjih ali kronah, in sicer do 2999 dinarjev ali kron letne pokojnine v I. krajevnem razredu po 13, v II. po 12 in v III. krajevnem razredu po 11 dinarjev, z letno pokojnino nad 3000 dinarjev ali kron v I. krajevnem razredu 14, v II. 13 in v III. krajevnem razredu po 12 dinarjev na dan. II. Upokojenec in upokojenke vseh kategorij, navedenih v členih 6. in 7., dobivajo osebne doklade brez ozira na višino pokojnine in ne glede na to, ali jim je pokojnina odmerjena v dinarjih ali kronah, v I. krajevnem razredu po 11, v II. 10 in v III. krajevnem razredu po 9 dinarjev na dan.

Člen 18. se izpremeni in se glasi: »Upokojenec in upokojenke civilnega ali vojaškega reda, ki prejemajo kot osebno pokojnino vso plačo položaja, v katerem so bili upokojeni, dobivajo draginjsko doklado na podlagi člena I. tega zakona kakor aktivni nameščenci tega položaja. To pa ne velja za one upokojenke, katerim se za pokojnino štejejo tudi vojna leta. Ti dobivajo le celo plačo onega položaja, v katerem so bili upokojeni, ako so bili umirovljeni pred svojim 55. letom, ali pa na dan, ko je zakon o draginjskih dokladah stopil v veljavo (1. januarja 1922) niso imeli več kot 60 let. Aktivni častniki, popolni invalidi ali državni nameščenci, ki so kot rezervni častniki proglasoni za popolne invalide, prejemajo tudi draginjsko doklado na temelju člena I. zakona, kakor aktivni nameščenci tega položaja, v katerem so bili proglašeni kot popolni invalidi.«

Prvi odstavek člena 26. se izpremeni in se glasi: »Pravice do draginjskih doklad v splošnem, t. j. osebnih, stanarinskih in rodbinskih doklad, nimajo upokojenec in upokojenke, ki imajo lastnega premoženja ali od osebnega dela mesečno 2000 dinarjev ali več dohodkov.«

Člen 27. se izpopolni takole: »Za upokojenke, ki prejemajo vdovnino in ki so stare nad 60 let, se odpravlja določba točke 4. člena 28. in jim pripada rodbinska doklada, kakor aktivnim državnim nameščencem, brez ozira na višino davka, ki ga plačujejo.«

Členu 31. se dodaje nov odstavek: »To pa ne velja za državne nameščence, ki so v I. krajevnem razredu in jim odpada pravica do rodbinskega dodatka za ženo.«

Beograd, 1. febr. (B) Finančni odbor narodne skupščine je sklican k seji za 6. t. m. ob 4. popoldne. Na dnevnem redu so izpremembe in dopolnitve zakona o draginjskih dokladah državnih nameščencem.

Beograd, 1. febr. (B) Iz zanesljivega vira se doznava, da je finančni minister dr. Stojadinović zahteval od ostalih ministrov, naj takoj izvedejo redukcijo prevelikega števila uradnikov, zlasti v ministrstvih in drugih resortnih ustanovah v državi. Na ta način se upa čim prej omogočiti zvišanje draginjskih doklad vsem dobrim in potrebnim uradnikom.

Iz prosvetnega življenja.

— Kurz iz zgodovine umetnosti. V soboto, dne 3. t. m. točno ob 13. uri se vrši v sejni dvorani bivšega deželnega dvorca šesto predavanje. Predavatelj dr. Fr. Stele. Tema: Giotto, utemeljitelj moderne slikarstva. Vstopnice po 5 dinarjev pri vходу.

— Zanimiva predavanja. Ruski odbor v Ljubljani priredi v februarju v korist ruske knjižnice in revnih ruskih dijakov v Ljubljani naslednja predavanja: 1. O molekularni energiji — predavanje s številnimi eksperimenti (dr. V. Isajević), dne 2. februarja ob 17. — 2. Pomen pokristjanjenja in sprejem grško-rimske kulture za Slovane (univ. prof. M. Jasinski), dne 4. februarja (v nedeljo) ob 14 in pol.

DANAŠNJE PRIREDITVE.

V Ljubljani:

Drama: Ob 15. uri Svata Krečinskega. Ob 20. uri: Madame Sans Gene.

Opera Carmen.

Pri operi »Carmen« poje vlogo Escamilla novo angažirani bariton g. Balaban, naslovno vlogo pa ga Rewiczewa.

Kino Matica: Ilona.

Kino Tivoli: Zločin Frank Nortona.

Kino Ideal: Obraz v mesečini.

Nočna lekarniška služba v Ljubljani.

Tekoči teden: lekarna Sušnik na Marjiniem trgu.

Ne pozabite Jugoslovanske Matica!

Sklepi Državne radikalne konference 1. 1920 o programu stranke.

Poleg poljedelstva in industrije smatra Narodna radikalna stranka, da je treba obratovati posebno pozornost tudi rokodelstvu — obrtniki; kajti, čeprav je moderna tehnika jako omejevala polje rokodelstva, vendar obstoji veliko vrst obrtni, kjer bo ročno delo tudi poleg moderne tehnike obdržalo svojo vrednost in moderna tehnika mu velikokrat celo pomaga, da se obdrži.

Tudi tukaj je treba gojiti in razvijati zadržanost in skrbeti za kredit, dalje je treba pomagati obrtnikom na deželi, ki se obenem pečajo s poljedelstvom. A tam, kjer bi se ročno delo ne moglo prilagoditi sodobni tehniki, je treba obrtnikom pomagati, da se izvrši prehod v drugo vrsto dela in da ne padejo v revščino in ne propadejo.

VII.

S takim delovanjem se bo naša zemlja tudi v finančnem oziru okrepila in dvignila ter bo mogla nositi bremena, ki so potrebna, da se država ohrani in napreduje ter razvija na gospodarskem in na prosvetnem polju.

Po kakšnih načelih je treba urediti narodne in državne finance, so more Narodna radikalna stranka po pravih sklicevanjih na svojo preteklost in na praktične uspehe, ki jih je v tem oziru dosegla v kraljevini Srbiji, katero je našla leta 1903. na pragu bankrotstva in ki jo je v roku od 10 let priprava naprej za balkansko, potem pa še za prošlo veliko svetovno vojno, ki je prinesla našemu narodu svobodo in zedinjenje.

Državo je treba gospodarsko okrepiti in jo narediti sposobno, da zamore nositi finančna bremena. Ta bremena je treba pravilno, pravično in razumno razdeliti po progresivnem načelu, varovati je treba gospodarsko silo naroda, gojiti in varovati narodni kredit, ki se naslanja na javnost, red in razumno varčnost v državnih financah z ene

strani, in na gospodarsko moč in sposobnost zemlje z druge strani — to so po našem mišljenju temeljna načela dobre gospodarske, trgovinske in finančne politike.

Narodna radikalna stranka smatra ravnotako, da spada v dobro gospodarsko politiko tudi varstvo in skrb in razvoj narodne delavne moči, in da je zato potrebno posvečati posebno pozornost ne samo, da se dvigajo tehnične delavne sile, nego tudi žive fizične sile naroda z dobro in smotreno državno zdravstveno politiko, od katere je odvisna bodočnost in sposobnost naroda za kulturno tekmovalnost.

VIII.

Skrbeti je treba, da se dvigne umstveni, moralni, tehnični in materialni nivo delavstva. Poleg tega je treba podpirati in razvijati iniciativnost in samopravo pri vseh delih naroda, krepi produkcijo zemlje, kolikor je mogoče. Razvijati je treba solidarnost ne samo pri meščanskih in delavskih skupinah v okrilju teh skupin in razredov, ampak tudi med temi razredi samimi. Načelo borbe društvenih razredov ni nobeno načelo, na katerem je mogoče osnovati narodno in državno stavbo. To je samo načelo, ki konstatira neko faktično stanje v gotovi dobi društvenega razvoja. Pa tudi takrat ni resnično, ako se vzame kot ideja, da so interesi med društvenimi razredi popolnoma različni in da so razlike nepremostljive. Trditve, da svobodne in demokratične naprave v sedanjem društvu ne dajo možnosti delavskemu sloju, da povzdigne svoj položaj na višjo stopnjo in da ne more braniti svojih koristi, je zmotna, pred katero je treba varovati narod. Zato bo Radikalna stranka pazila, da s sodobnim delavskim zakonodavstvom uresniči cilje društvene solidarnosti in zaščiti, v njenem okvirju, pravične delavske koristi.

Resolucija Državne konference leta 1921.

Državna konferenca Narodne radikalne stranke Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki se je vršila 11., 12. in 13. decembra, je po podanih poročilih o zunanjih in notranjih politiki, o finančni, gospodarski, prosvetni in poljedelski politiki, o invalidskem in dobrovoljskem vprašanju, o vojni odškodnini in o zaščiti dela in delavcev, in potem, ko so predstavniki posameznih okrajev (Župani) pojasnili stanje Radikalne stranke in razmere v njihovem kraju ter izjavili svoje želje in poglede na vprašanja, o katerih se je razpravljalo, sprejela sledeče resolucije:

1. Narodna radikalna stranka stoji trdno na temelju mirovnih pogodb, ki so bile sklenjene po svetovni vojni, in se hlepe trditi, da se v sporazumu s svojimi zavezniki, vse odločbe navedenih dogovorov: versailleskega, trijanonskega, saintgermanskega in neuilliskega, popolnoma izvrše. Ravnotako se hlepe prizadevati v sporazumu s svojimi zavezniki, da se gospodarske, prometne in druge neugodne posledice vojne ublažijo in s časom odstranijo, pri čemer jo bo vedno vodila politika mira.

S sosedi je treba držati mirne in korektno razmere v prepričanju, da bodo

opustili politiko, ki je bila osnovana na sili in podjarmljevanju slabih narodov. Zlasti pričakuje stranka, da ne bodo pomagali prevratnim elementom in tajno sejalni intrige in zmede proti naši državi. Z onimi našimi sosednimi zavezniki, s katerimi smo sklenili zvezne pogodbe, da bi zavarovali odredbe trijanonskega in neuilliskega dogovora pred kršitvijo in izigravanjem, želimo ohraniti prijateljstvo, in te zveze hočemo še razširiti in utrditi za daljšo dobo.

Nemiri v Albaniji nas zlasti skrbijo v tem trenutku, ko v imenu Albanije govorijo ljudje, ki so ob času evropske vojne vodili neprijateljske vojske proti nam in proti našim zaveznikom. V Albaniji se na škodo njene ureditve in mirne konsolidacije vodi vojna proti onim plemenom, ki so stremila za tem, da Albanija postane v resnici samostojna država in da stoji na strani antante države se načela »Balkan balkanskim narodom«.

Kar se tiče Italije, pričakujemo, da bo v najkrajšem času izvršila odredbe rapalske pogodbe in da bodo zavladali z njo normalni odnosi na obojestransko korist obeh dežel.

(Dalje sledi.)

ROMUNSKA VOJAŠKA GRANICA.

Budimpešta, 1. februarja. (Z) Kakor pišejo listi, namerava romunska vlada vzdolž madžarske meje ustanoviti vojaško granico, dolgo 200 do 300 kilometrov. Vsi prebivalci te mejne krajine

od 18. do 50. leta bi morali službovati pri vojakih. Enako vojaško granico namerava romunska vlada ustanoviti tudi ob meji v Dobrudži.

„Francija bo zmagala“, piše Lord Rothermere v „Daily Mail-u“.

Lord Rothermere, brat lani umrlega največjega časnikega magnata v Angliji, Lorda Northcliffea, je napisal v velikem londonskem dnevniku par članov o Ruhrskem vprašanju, v katerih razlaga vzroke, ki morajo vesti po njegovem mnenju francosko politiko do popolne zmage.

Strahni dogodki, ki bi se morali zgoditi, če bi si Francija upala zahtevati plačilo reparacij, se niso realizirali, piše Lord Rothermere.

Nikjer v Evropi ni bilo kake eksplozije in jaz si nisem mogel predstavljati, da bi se moglo kaj takega zgoditi. Ni mi čisto jasno, kako bi moglo nenadoma zavreči v kakšni deželi, ki je več sto kilometrov oddaljena od Essena, ker so Francozi prišli do tega, da si vzamejo vsote, katere jim Nemčija dolguje.

Nemška vlada je ona, ki se trudi, da zabrani izvoz premoga iz Ruhrskega ozemlja, da bo slednjič Nemčija mogla vzbuhati sočutje pred celim svetom, toda ker Nemci sami skušajo ovirati produkcijo premoga, ne zaslužijo prav nobene simpatije.

Ne moremo dovolj poudarjati, da je Nemčija in ne Francija ona dežela, ki rabi in ki mora imeti ruhrski premog. Sedanji položaj je delo nemške vlade. To je rezultat premišljenega sklepa Nemčije, da ne bo izvršila obveznosti.

ki ji nalaga Versailleska mirovna pogodba, katero danes odklanja.

Jaz se nikoli nisem zavzemal za politiko, ki hoče uporabiti naše vojaške sile ob Renu izven sedanjega okupacijskega pasa in sem tudi zoper povišanje njih števila. Francija je dovolj močna, da lahko izvede svoje načrte v Ruhrskem ozemlju brez našega aktivnega sodelovanja, toda lahko računa na našo prijateljsko simpatijo.

Kar se tiče mnenja, da bo francoska imitacija imela za posledico vojsko v Ruhrskem ozemlju in da bodo tudi nas potegnili v ta konflikt, sem zelo začuden, da se je sploh kdaj moglo resno govoriti o taki hipotezi. Zakonito prisilno plačevanje dolgov ne bo nikoli privelo do vojne.

Najbolj pomirljivo dejstvo v tem položaju je pa sledeče: antanta je dobro preživela težke skušnje zadnjega časa. Vezi, ki neločljivo družijo Veliko Britanijo in Francijo, niso bile skovane od vlad in tudi jih ne bodo raztrgali politiki. Antanta ima svojo pravo podlago v mišljenju ogromne večine naroda v obeh deželah in ta zveza, obrambna zveza za civilizacijo ni bila zapečaten na pisanih dokumentih, temveč s krvjo mladih fantov obeh narodov, ki so padli na francoskih bojnih poljih.

Ne pozabimo njih nesmrtnega junštva. Stvar, za katero so umrli, je večna.

Dr. B.

Politične novosti.

NAŠA KRALJEVINA.

== Blok državotvornih strank v Bosni. Pogajanja med narodnimi radikali in demokrati v svrhu ustanovitve bloka državotvornih strank še niso dovedla do kakršnegakoli rezultata. Demokrati so se poizkusili z zemljernadniki, a jim slednji niso dali niti odgovora. Iniciativo za ta pogajanja so dali demokrati, katerim gre baje za to, da se vstvari edinstvena akcija državotvornih strank.

== Agitacija nacionalistov. V nedeljo so uprizorili vojvodinski nacionalisti svoja agitacijska zborovanja v bačkih vaseh Čuruga in Žabali. Do incidentov ni prišlo. V Žablu so se nenadoma pojavili agitatorji Avramovičeve zemljernadniške frakcije, oblečeni v priprosto seljaško obleko. To demagoško je govoril nacionalistov, Dobrosav Jevlovič ostro običal ter protestiral proti temu načinu agitacije. Avramovičevi »korteži« so se na zahtevo zborovalcev morali oddaljiti.

== Nove stranke. 30. t. m. se je vršil v Beogradu ustanovni občni zbor liberalne stranke, ki se imenuje sedaj »Srbska narodna stranka«. Nekateri voditelji stranke, ki so pozneje vstopili v Demokratsko stranko, so prisostvovali običnemu zboru. Ta stranka bo v Beogradu in nekaterih drugih okolišjih nastopila samostojno. Dan poprej se je vršilo zborovanje naprednjakov, ki hočejo istotako samostojno nastopiti. V odbor sta bila izvoljena dr. Jezdić in dr. VI. Garašanin. Demokrati so v skrb, ker be secesija stranki mnogo škodovala, novim frakcijam pa bi itak ne prinašala nobenih koristi.

ČEŠKOSLOVAŠKA.

== Propadanje komunističnih strank na Slovaškem. Da stoji komunizem v Slovaški na silno slabih nogah, dokazuje dejstvo, da je tudi njih trdnjava Kromaki odpadla od njih in se v vzhodni Slovaški pričakuje v bližnji bodočnosti še druge izgube.

== Hujskanje komunističnih poslancev proti češkoslovaški republiki. V Podedbradih se je vršil te dni slabo obiskan komunistični shod, na katerem je o nezaposlenosti govoril posl. Kučera, ki je ob sklepu svojega poročila dejal, da se bo češkemu delavstvu le tedaj godilo bolje, kadar bo imela vladno krmilo v rokah diktatura proletarijata in kadar bo češkoslovaška država sovjetska republika v okviru federativnih sovjetskih republik. To je jasno protidržavno govorjenje. Kakor je videti, je zadnji čas, da češkoslovaška vlada izda zakon v varstvo republike.

POLJSKA.

== Poljska ne bo trpela v svoji državi irendente. »Kurier Warszawski« prinaša pogovor z ministrskim prvosejnikom Sikorskim, ki je med drugim glede narodnih manjšin pripomnil, da vlada želi sporazuma z njimi na temelju poljske državne ustave, a da bo nastopila proti vsaki separatistični tendenci in sicer tako, kakor proti poizkusom, ustvarjati državo v državi.

ITALIJA.

== Kongres italijan. klerikalne stranke se vrši letos od 4. do 7. marca v Turinu. Na kongresu se bo razpravljalo med drugim o vprašanju revizije ustave o državnih financah, o zakonodaji, o političnem položaju in o volilni taktiki.

== Zbližanje med fašisti in nacionalisti. Mussolini je imenoval komisijo, ki naj prouči razmerje, ki naj v bodoče vlada med fašisti in nacionalisti. Izjava, ki jo je podala komisija pred prehodom na dnevni red je z ozirom na medsebojno zbližanje zelo interesantna. Fašisti priznavajo, da so njihovi predhodniki nacionalisti, obratno pa morajo tudi nacionalisti priznati, da je oktobrska revolucija delo samo fašistov, da je fašizem kulminacija nacionalizma in da mora biti vlada fašistovska. Torej mora vladati bratsko razmerje med manj in bolj razvitim nacionalizmom.

Minister Zupanič na Gorenjskem.

Kranj, 1. februarja 1923.

Včeraj je obiskal g. minister Zupanič Radovljico in Kranj, ki sta bila vsa v zastavah. Prebivalstvo je povsod navdušeno pozdravljalo svetovalca našega ljubljene kralja. V Radovljici je navdušeno pozdravila ministra pred okrajnim glavarstvom zbrana šolska mladina. Neka deklica je izročila ministru šopek v pozdrav. Nato je minister sprejel deputacije.

Tudi v Kranju, kjer so bile vse hiše v zastavah, je sprejemal minister Zupanič po prihodu deputacije in okoliške župane, ki mu jih je predstavil okrajni glavar g. Znidaršič. Zvečer je bil minister povabljen na čaj k županu Pirču. Čitalniški zbor je med čajanko ministru zapel podoknico. Minister Zupanič je obiskal v Kranju tiskarno »Sava«, puškarno in tovarno »Vulkan«. Iz Kranja je bila poslana Nj. Vel. kralju udanostna brzojavka. Istotako je bila poslana pozdravna brzojavka častnemu meščanu mesta Kranj, ministrskemu predsedniku g. Pašiču.

Danes je odšel minister Zupanič peš v Tržič. Popoldne je bil slovesno sprejet v Cerkljah in Tržiču. Tudi od tu so bile poslane udanostne in pozdravne brzojavke Nj. Vel. kralju in ministrskemu predsedniku g. Pašiču.

Sprejem je bil povsod nad vse stijaen in je pokazal, kako zaupanje goji narod do svojega zastopnika pri vladi — v prestolici.

DOGODKI V PORUHRJU.

Düsseldorf, 1. febr. (K) Strokovna organizacija rudarjev je soglasno odklonila predlog o splošni stavki rudarjev.

Dunaj, 1. febr. (K) Dokler se ne vzpostavi promet na progah nemških železnic, bo orientiral ekspresni vlak do nadaljnjega vozil preko Švice in Predarlskega (Curih-Buchs-Bruck ob Litvi).

Essen, 1. febr. (K) V prenegovnikih in tvornicah se zopet normalno dela.

FRANCIJA IN TURCIJA.

Pariz, 1. febr. (K) Agence Havas poroča: Nekateri angleški in francoski listi so pomotoma javili, da je ministrski predsednik Poincaré obvestil Mustafa Kemal pašo, da načrt mirovne pogodbe, ki se je sklenil v Lausanni, nima končnoveljavnega značaja in da bi bila Francija pripravljena za nove koncesije. Nasprotno, brzojavka Poincaréjeva ima namen, pritiskati na Kemala pašo, da privoli v podpis načrta pogodbe, ki je izdelan v splošnem sporazumu med zavezniki.

IZ DRUŠTVA NARODOV.

Pariz, 1. febr. (K) Svet Društva narodov se je bavil na svoji seji s celotno stvarnih vprašanj. Začetkom se je lord Balfour izjavil, da upa, da bo Turčija pristala na razsodbo Društva narodov, ker ji je zagotovljena popolna enakopravnost z ostalimi člani Društva narodov.

Pariz, 1. febr. (K) Svet Društva narodov je sklenil sklicati mednarodno konferenco za poenostavljenje carinskih predpisov. Povabljene bodo tudi one države, ki niso članice Društva narodov.

ANTANTA IN POLOŽAJ V MEMLU.

Pariz, 1. febr. (K) Veleposlaniška konferenca je sklenila, z vsem poudarkom pozvati litvinsko vlado, naj stori potrebne korake za vzpostavitev normalnega položaja v Memlu.

Nedin Sterad:

Človek po imenu.

Žiga Šišek je bil človek komaj po imenu. Ne po svoji krivdi, temveč po volji onih, ki se imenujejo po nevradenem ljudje.

Zanemarjen in umazan od nog do glave, je bil podoben živemu strašilu. Majhne krmižljave oči so se mu svetile izpod gostih, s prahom in s blatom pokritih obrvi, ki so štrlele iz nizkega in širokega čela, nad katerim se je zibal z vsemi barvami cestnega in drugega blata pomazana širokokrajna klobučevina. Pod rdečim potlačanim nosom mu je viselo nekaj umazanih brk, usta pa je imel nenavadno majhna in vedno odprta. Ves njegov obraz je bil podoben obrazom zločincev, ki jih hranijo v policijskih arhivih. Kadar je govoril, je vedno mižal z levim očesom, njegove besede pa so bile komaj razumljive. Tudi hodil je po svoje. Desno nogo je metal naprej, z levo pa se je lovil, da se je zdelo, kakor bi oponašal komedijanta v cirkusu.

Takšen je bil Žiga Šišek, pomožni delavec pri velikem podjetju. Vsi so se ga izogibali. Celo njegovi tovariši. In to ga je bolelo. Bil je namreč poštenjak in ni mogel doumeti, zakaj se mu godi krivica. Nihče ni poznal njegove duše.

Kdo bi se približal človeku komaj po imenu, izpačenemu in z zločinskimi obrazom?...

Zgodilo se je, da je Žiga Šišek zbolel in ni mogel na delo. Nobenega ni imel, ki bi sporočil podjetju njegovo bolezen. Ves dan je preležal na slamni v nizki luknji poleg drvarnice na dvorišču bogatega gospoda. Še smetanje Katre ni bilo blizu.

Drugi dan je prišel k njemu delavec Nolan in zakričal v luknjo:

— Žiga, iščejo te!
— Bolan sem.
— Kaj boš pravil! Vsaj zbežal bi!
— Kaj... še vstati ne morem.
— Mar si se napil? Izplačalo se ti je, ha, ha!
— Kaj blebataš? Še za kruh nimam!
— Kam si pa dal? Si kar vse zapravil? Ti in tista tvoja Katra?
— Tone! Zbolel sem in ne vem, kaj bo.
— Haha, kaj bo? Pote pridejo, pa bo!
— Ah, da bi že prišli! Žive duše nimam. V bolnišnico naj me peljejo.
— Glej ga, glej! V bolnišnico? V luknjo te peljejo, pa ne z vozom! Malo boljše luknje so že tam, kakor pa je tale tvoja kurk!

— Tone, ne norčuj se! Imej usmiljenje z menoj in povaj jim, da sem zbolel.

— Ta je lepa! Jaz naj bi te izdal? Tega pa ne, čeprav si lopov. Poiščejo naj te! Saj Rupnik dobro ve za tvojo hotel! Adijo, Žiga, pa dobro se zagovarjaj!

Žiga Šišek ni razumel Nolanovih namigavanj. Preveč ga je prestrašila huda mrzlica, da bi mogel razumeti tovarišovo sumničnjenje. Misli je, da pridejo res ponj in ga odpeljejo v bolnišnico. Zaslužil je, da se ga spomnijo v bolezn. Nad petnajst let jim je služil in nikoli ni bil bolan.

In res so prišli. Delovodja Rupnik in dva stražnika. S silo so ga privlekli na dvorišče. Delovodja ga je zmerjal po svoje, stražnika pa po svoje. Zaman jim je govoril, da je bolan. Vlekli so ga v stražnico in tam so mu povedali, da je ukradel v pisarni toliko in toliko. Niti govoriti ni mogel. Zgrudil se je na klop in ječal.

Dva tedna je ležal bolan v zaporu, potem so ga izpustili. Našli so namreč pravega tata, mladega pisarja, ki je obdolžil Šiška.

Potr se je vrnil zvečer v svojo luknjo. Prišla je Katra in ga tolažila.
— Katra, za kakšnega me imajo! Ah, ko bi vedela moja uboga ranjaka mati! Bodi pošten, mi je dejala, pa se ne boj ljudi! Pokveka si, pa bodo rekli, da si lump! Resnico je govorila. Sam Bog je bil z njim.

— Smiliš se mi, Žiga!
— Ne maram usmiljenja od tebe, Katra, če me imaš res rada.
— Pa kako te imam rada!
— Pokaži!
— Kolikokrat sem ti že pokazala! Kaj misliš, da bi drugače hodila k tebi?
— Koliko pa že imava? Bo kmalu za postelje in za vse, kar je treba?
— Mislim, da bo na spomlad kar zadosti.

— Samo misliš?
— Seveda mislim, ker vem, da je tako!...
In zopet je prišla smetarka Katra.
— Veš, Katra, kaj so mi rekli?
— Na mater se spomni in kar potrpi!

— Da sem komaj človek, so rekli in se smejali.
— Kdo je rekel? Dober človek si!
— Vsi pravijo. Rupnik, Nolan, Pepe in še gospod so se smejali.
— Kar molčaj bi!
— Saj sem, pa so vseeno rekli, da še govoriti ne znam in da hodim kakor obstreljen pes!
— Sram jih bodi!
— Mene je sram, Katra. Radi tebe me je sram.

— Potem se pa kar potolaži! Ampak rad me pa le imaš! Dober človek si!
— Ti si kakor moja uboga ranjaka mati! Tudi ona je vedno dejala, da sem

dober. Sam vem, da sem pokveka, dušo pa je imam, kakor jo imajo drugi.

— Bog gleda samo na dušo.
— Zakaj me ni vstvaril kakor druge! — Spomni se na mater, Žiga!
— Tudi ona je dejala, da ni krival.

Tako sta se pogovarjala Žiga Šišek in smetarka Katra. Čakala sta na pomlad, računala in čakala. Toda pomlad, ki sta jo čakala, ni prišla nikoli.

Žiga Šišek je padel pod voz. Napol mrtvega so prinesli v bolnišnico. Dobro se je zavedal, da mora umreti. Obupana je prihitela Katra in prosila, naj ga izroči njej, ki bo skrbela zanj kot prava mati. Niso ji dovolili.

Ko je prišla, ji je rekel:
— Mene ni več sram...
— Žiga, moj Žiga! Ne govori tako, moj Žiga!
— Tudi tebe naj ne bo več sram...
— Nikoli me ni bilo sram!
— Pa bi te bilo, če bi slišala...
— Žiga, če bi te obesili, bi me ne bilo sram! Pošten si in dober človek!
— Saj ga ni škoda! So rekli, ko so me pobrali...
— Kdo? Kdo?
— Ljudje...
— Zverine, pa ne ljudje!
— Ljudje... ljudje... je ječalje ponavljal še potem, ko mu je usmiljenka držala blagoslovljeno svečo.
— Ljudje... je šepetal in umrl.

Dnevne novosti.

— Naš dnevnik. Z raznih strani nam poročajo, da se je iz gotovih krogov razširila v javnosti vest, čes da bodo »Jutranje Novosti« izhajale le do volitev v narodno skupščino. Iz istih krogov širijo tudi propagando proti našemu dnevniku ljudje, ki so v ozki zvezi z nekim ljubljanskim listom. Ni težko uganiti, odkod in zakaj se širijo te popolnoma neosnovane govorice. Ponavljamo še enkrat, da so »Jutranje Novosti« ustanovljene kot stalno in trajno časopisno podjetje na tako solidni podlagi, kakor je nima noben drug dnevnik v Sloveniji. V kratkem bomo list še povečali s stalnimi prilogi ter smo prepričani, da bodo naši naročniki in čitatelji vsetransko zadovoljni.

— »Jutranje Novosti« izidejo kljub današnjemu prazniku tudi jutri kakor običajno.

— Cenjenim čitateljem sporočamo, da smo današnji številki našega lista priložili pološčino, katerih se naj blagovoljivo posluževati pri naročanju. — Uprava »Jutranjih Novosti«.

— Šušteršičev povratek v politično življenje. Včeraj je izšla prva številka »Ljudskega dnevnika«, glasila Narodne ljudske stranke, ki jo je osnoval dr. Ivan Šušteršič proti slovenski klerikalni stranki. Dr. Šušteršič je naslovil na narod proglas, v katerem priobčuje program svoje stranke. Med drugim pravi, da odklanja vsako zlorabo cerkve v politične namene, da bo branil cerkev pred političnim klerikalizmom, kajti cerkev je za vse vernike in ne samo za pristaše ene politične stranke. Njegova stranka stoji na temelju državnega edinstva v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki tvorijo ujedinen državni narod trojnega imena in trojne individualnosti. V posebnem članku pa izjavlja, da je prijavil stranki svojo kandidacijo za narodno skupščino. Dr. Šušteršič prične izdajati tudi »Ljudski tednik«, namenjen za deželo.

— Poset namestnika Hribarja pri pesniku Stritarju. V sredo je posetil pesnika Stritarja g. pokrajinski namestnik, minister Hribar. Našel ga je še vedno pod utiskom slovesnega sprejema, ki ga je svojemu ljubljencu priredila domovina. Ker starček precej slabo sliši, je bil pogovor mogoč samo potom njegove zveste soproge. Pesnik je v pogovoru izrazil svoje obžalovanje, da vsled oslablosti ne more več delovati, čeravno je duševno še vedno čil. G. namestnik je videl kako sta oba, mojster in njegova družica zadovoljna v svobodni domovini. Po triletnem obisku se je g. namestnik poslovil, želeč pesniku, da bi med nami še dolgo užival svojo srečo.

— Mariborski veliki župan dr. Miroslov Ploj je kot predsednik naše delegacije v reparacijski komisiji odpotoval v Pariz.

— Razpust društev. Pokrajinska uprava za Slovenijo je poleg večjega števila raznih nemških društev v Celju razpustila tudi »Zvezo slovenske napredne mladine v Celju«, »Slovensko stenografsko društvo v Celju«, »Podporno društvo organizmov v Celju in »Zvezo narodnih društev na Štajerskem in Koroškem, ker že več let ne delujejo in vsled nezadostnega števila članov nimajo pogojev za pravni obstoj.

— Etnografski muzej v Ljubljani. Po naredbi prosvetnega ministrstva se spremeni naziv »Etnografski inštitut« v »Etnografski muzej«. Šefu g. naslov upravnika etnografskega muzeja.

— Mariborske vesti. Zlato poroko slavita danes Marija in Kajetan Danninger, upokojeni sedlar juž. žel. Jubilarita sta dosegla častitljivo starost 80 ohr. 82 let. — Vlom. Te dni je neznan zlikovec vlomil v stanovanje Viljama Wapper, Vetrinjska ulica, ter ukradel 800 dinarjev gotovine in druge vrednosti. — Zagoneška. V ponedeljek med 7. in 8. uro so našli na Ruški cesti pri Mariboru 26 letnega Antona Kokol, delavca tovarne za dušik v Rušah; ki je prispel avto rešilnega oddelka, bil ves okrvavljen. Kokol je mrt. Morilca, odnosno ubijalca se niso izsledili. — Rafiniran umov. Pri trvdki Markovič uslužbeni Miha Oblak je ukradel 24. t. m. svojemu delodajalcu osem surovih govejih koz, katere je prodal trvdki Freund za 10.000 dinarjev, nato pa v neznan smeri pobegnil. Preiskava je ugotovila, da je že v mesecu decembru ukradel 16 takih koz v vrednosti 20.000 dinarjev. Oblak je prišla v torek 30. jan. dunajska policija ter ga izročila našim oblastim.

— Izginil je v ponedeljek 29. t. m. neki Jovo Štefanovič, stanujoč v Milniški ulici. Enemu svojih prijateljev je pisal, da se bo umoril. Sedaj ga išče policija. — Občni zbor »Olepševalnega društva« za mesto Maribor se vrši 7. t. m. ob 20. uri v gostilni Halbwild. Na tem zboru bo glavni tajnik ljubljanskega »Tourist Office« potoval o sedanjem in bodočem tujem prometu v Sloveniji. — Agilni »Ljudski oder« gostuje 4. t. m. v Slov. Bistrici. — »Beograd« Vozrožita

se v soboto Schönherrejeva »Otroška tragedija« in v nedeljo Kotzebueva burka »Babilon«.

— Proti navijačem cen. Policijsko ravnanje v Ljubljani razglasa: Opazilo se je, da so nekateri trgovci povodom zadnjega padca naše valute zvišali cene blaga, vzemši za podlago svoje kalkulacije najnižje stanje naše valute. Ko se je naša valuta zopet dvignila, pa niso sorazmerno znižali cen, temveč prodajajo še naprej po istih pretiranih cenah. Ker je tako izvabljanje sedanje nestabilnosti valute nedopustno in kaznjivo, opozarja policijska direkcija, da bo uvedla obširno preiskavo v tem pravcu in proti prestopnikom najstrožje postopala v smislu zakona o pobijanju draginje.

— Kaznovani navijači cen. Jože Hostnik, mesar v Zagorju št. 92, je bil radi prestopka po čl. 6 in 8 zakona o pobijanju draginje življenskih potrebščin in brezvestne špekulacije obsojen pri okr. sodišču v Litiji po predhodni razsodbi vzključnega sodišča v Ljubljani na 10 dni zapor ter na 1000 dinarjev globe, v slučaju neizpolnitosti na nadaljnjih 20 dni zapor. — Ker ni sumarno niti podrobno označila cene manufakturnemu blagu, je bila na podlagi istega zakona obsojena kramarica Emilija Vidovič iz Litije št. 72 na 12 ur zapor in 25 dinarjev globe. — Gostilničarka Antonija Kovač v Ljubljani, Gosposka ulica št. 19, ni vidno označevala cen jedilom in pijačam. Okrajno sodišče ji je prisodilo 12 ur zapor, 150 dinarjev globe ter na povračilo stroškov kaz. postopanja. — Franc Erjavec, trgovec v Ljubljani, Valvazorjev trg št. 7, ni označil cene železnini tako, da bi se jih razložilo videlo. Obsojen je bil na 24 ur zapor in 200 dinarjev denarne kazni. — Okrajno sodišče v Ormožu je obsodilo 42 letnega viničarja Antona Bukovec iz Pratinščaka št. 35 na 5 dni zapor in 250 dinarjev denarne kazni, ker je telico, katero je kupil za 1440 K, razprodal po 30 in 36 K za kg.

— Sladkor za javne nameščenice. Nabavljala zadruga javnih nameščenicev in upokoencev v Ljubljani nas naproša, da priobčimo sledeče pojasnilo glede razdelitve sladkorja po nižini cen: Proti vsem pričakovanju ni dobila Nabavljala zadruga toliko sladkorja, kolikor ga je naročila, temveč le toliko kolikor ga je vnaprej plačala, ker zahteva uprava posestva »Belle« sedaj denar za naročeni sladkor vnaprej. Zato dobijo tudi vsi naročniki sladkorja le ono množino, ki so jo vnaprej plačali, torej le polovico naročene množine. Doslej so došli štirje vagoni sladkorja. Dva sta že skoraj razdeljena, dva pa se bosta razdelila v prihodnjih dneh. Naročniki sladkorja, ki so v bližini Ljubljane (do Kranja, Kamnika itd.) storijo najbolje, ako pošljejo po enega tovariša za vse ali vsaj za več skupaj po sladkor v zadrugo skladišče v Ljubljani na Vodnikov trg št. 5, drugim naročnikom se pošlje sladkor — če ne ukrenejo kaj drugega — po železnici za vse v onem kraju nameščene. Sladkor se bo izdajal v zadrugnem skladišču vsak delavnik od 15. do 18. ure. Oni naročniki, ki so sladkor naročili in v svrhu predplačila zahtevali položnice, a te niso prejeli, dobijo sladkor predvidoma v kakih štirinajstih dneh ali treh tednih, za te naročnike je denar založila zadruga. Končno se naročniki naprošajo, naj v kolikor mogoče opustijo druga vprašanja na zadrugo, odnosno naj se oprostijo, če eden ali drugi ni dobil odgovora na svoje vprašanje, ker zadruga nima tako velikega upravnega aparata na razpolago, ki bi bil za tako obsežno akcijo potreben, če se hoče na vse številne dopise odgovorjati. Priporočni se, da stane sladkor prevzet v našem skladišču kilogram Din. 14.25 dostavljen po železnici ali po pošti pa vsled odpreme in pakovanja 25 para več.

— V Slov. Bistrici v gledaliških prostorih hotela »Beograd« vpripori Ljudski oder iz Maribora v soboto, dne 3. febr. ob pol osmih zvečer dramo »Otroška tragedija«, v nedeljo 4. febr. ob treh popoldne pa burko »Babilon«. Ob prvem poletu Ljudskega odra na deželo bodo Slovenjebistričani goste brezdomno pozdravili s čim najštevilnejšim posetom obeh predstav.

— Tatvina. V Vel. Stari vasi je neki mladenič ukradel hlapcu Mihaelu Bratnu obleke in denarja v skupni vrednosti 2000 K. Tat je istotam kot hlapec služil par dni, nakar je odšel neznan kam. — Navihani sladkosnedež je dne 26. januarja nasilno odprl železniško skladišče v Hrastniku in iz istega odnesel 50 kg težak zaboj sladkorja.

— Tatvina usnja. Med vožnjo iz Litije do Zaloga je neki železniški tat ukradel balo usnja, ki je vsebovala črno strojno telečejo kožo.

— Okradena dekla. V Šmarju je nekdo ukradel dekli Ani Repar ročno, 400 kron vredno torbico, s vsebino 2500 K. — Roparski berač. Na Poljski je prišel k posetnici Mariji Poklukar 35 let star možki in jo prosil za milodar. Po-

klukarjeva mu je, videvši, da je možakar delazmožen, istega odrekla. Tedaj pa je neznanec potegnil iz žepa samokres in zavpil: Kakor hitro ne prineseš denarja, te takoj ustrelim! Posestnica se je prestrašila in je možu izročila listnico s 300—400 dinarji vsebine. Berač je pobral iz listnice denar, nakar ji je vrgeł nazaj listnico z besedami: »tukaj imaš še par kronc za sol,« nato je berač neznan kam izginil.

— Žensko truplo so našli dne 25. januarja na železniškem trgu med Vidmom in Rajhenburgom. Gre za 26—28 let staro žensko. Vzrok nesreče ni znan.

— Čevlje kupujte od domačih tovarn trvdke Peter Kozina & Ko., z znamko Peko, ker so isti priznано najboljši in najcenejši. Glavna zaloga na drobno in debelo v Ljubljani, Breg 20 in Aleksandrova cesta 1.

Novosti iz Primorske.

— Klub slovenskih umetnikov v Gorici priredi v soboto 3. t. m. koncert in maškeračni ples, ki bo prvi po vojni.

— Smrt slovenskega pravika. V Sv. Margeriti ligurski, kamor je šel iskat zdravlja, je umrl višjesodni svetnik na civilni in kazenski zborni sodnji v Trstu, Edvard Strausgill, ki je služboval v raznih krajih nekdanje Primorske, nazadnje pa v Trstu kot član prizivnega senata. Pokojni je bil izvrsten pravnik in temeljit delavec ter ni nikoli zatajeval svoje slovenske narodnosti.

Sokolski vestnik.

JUGOSLOVANSKI SOKOLSKI SAVEZ.

Dne 28. januarja se je vršila seja odbora Jugoslovenskega Sokolskega Saveza. Poleg staršinstva in tehniškega odbora so se udeležili seje tudi zastopniki 14. žup. Le nekatere oddaljene župe iz Bosne in Srbije nso bile vsled gmotnih razmer zastopane. Sejo je otvoril savezni starosta dr. Ravnihar. Tajniško poročilo je podal dr. Fux. Poročal je o delovanju staršinstva in predlagal, da priredijo vse župe tečaj za administrativno vodstvo žup. Debata o tem je dovela do sklepa, da se priredijo polidnevni tečaji za izobrazbo društvenih funkcionarjev ob priliki župnih občnih zborov ali pa skupno s tehničskimi tečaji. Razpravljalo se je tudi o znaku za sokolski naraščaj in se je sklenilo, da se glede njega stopi v stik s Č. O. S., da bi bil znak skupen. Za osnutek znaka se razpiše natečaj.

Pri blaginjskem poročilu je izjavil blaginjak Kajzelj, da stanje ni ugodno, ker ne izpolnjujejo nekatera društva in župe svojih dolžnosti. Glede gmotnega uspeha I. jugoslov. vsesokolskega zleta ni mogel poročati, ker likvidacijski odbor ni še zaključil svojega dela in tudi zemljišče ni še prodano.

O statističnem delu in članskem kastru se je izjavil dr. Švajger, da počasi napreduje.

Načelnik tehnišk. odbora dr. Murnik je poročal, da priredi T. O. v aprilu 15 dnevni župni prednjaški tečaj za one župe, ki ga niso mogle same prirediti. Prireditvene stroške nosi Savez, stroške za udeležence pa župe in društva. V jeseni se vrši 1 mesečni savezni tečaj.

Nadalje je poročal tudi za prosvetni tečaj dr. Murnik ter omenil, da izda odsek historični koledar, navodila za nagovore in seznam knjig za knjižnice. Predlagano je bilo, da naj društvo proslavi dan Sv. Save in dan smrti Zrinjskega in Frankopana in da naj se 1. decembra vrše po društvi državno-politična predavanja.

Program za leto 1923 obstoja po poročilu istega poročevalca v javnih nastopih, župnih zletih in po možnosti v župnih telmah.

G. Ambrožič je poročal, da je pogoj za skrajšano vojaško službo po odloku vojnega ministrstva štiriletno udeleževanje v sokolski telovadnici.

Pravilnik o zavarovanju zoper nezgode v telovadnicah je obrazložil dr. Fux.

Končno je pri slučajnostih dr. Pestotnik utemeljeval resolucijo, ki naroča Savezu, da se zbira gradivo glede hujkanja duhovščine zoper sokolstvo v cerkvi in šoli. Resolucija je bila sprejeta.

Po poročilu Ambrožiča se sklene, da naj prosvetni odsek skrbijo za razširjanje »Sokolskega Glasnika«.

Glavna skupščina J. S. S. se vrši dne 25. marca v Beogradu. Ob pol 2. uri popoldne je bila seja zaključena.

Sport in turistika.

— Cvetlična reduta. Sportni klub Primorje priredi v soboto, dne 3. febr. v zgornjih prostorih Narodnega doma v Ljubljani pod pokroviteljstvom častnega damskega komiteja svoj elitni ples. Začetek ob 20. uri, oficijelni sprejem gostov od 20. do 20.30. Vstop proti vabilu, akademiki in člani proti izkaznici.

Zahtevajte v vseh javnih lokalih JUTRANJE NOVOSTI

Gospodarstvo.

Gospodarski odmevi ruhrske okupacije.

Politični položaj v Evropi, ki je postal zasedbo Poruhrije po Francozih skrajno zapleten in ki se je z angleškoturškim sporom še poslabšal, vpliva v občutni meri na vse gospodarsko življenje, kar občutijo zlasti evropske države. Najhuje je prizadeta Nemčija, ki je s svojo trgovlavo odbijajočo politiko v največji meri zakrivila svoje hitro propadanje. Vsled zasedbe Poruhrije je zašla Nemčija v tako gospodarsko krizo, da je dolgo ne bo prebolela. Vse inozemstvo je trdno uverjeno, da v do glednem času sploh ni misliti na to, da si Nemčija gospodarsko opomore, kar dokazuje ocenjevanje nemške marke v inozemstvu. Pred zasedbo Poruhrije je stal en dolar približno 10.000 nemških mark, koncem januarja, torej v približno 14 dneh, je stal en dolar 50.000 mark, kar znači, da je vrednost nemške marke petkrat manjša. Pomanjkanje premoaga, ki je grozilo vsled zasedbe nemški industriji, pa tudi ostalemu prebivalstvu, je prisililo tako industrijo, kakor tudi nemško vlado samo, da si nabavi premoag v Angliji, Šleziji in Češkoslovaški. Te dobave pa požro ogromno deviz, kar je vplivalo na njihov porast kakor bencin na žerjavico. Samo v predzadnjih dveh dnevih januarja je narasla vrednost dolarja v Berlinu za 17.000 mark. V ponedeljek je notiral dolar na berlinski borzi zjutraj še 33.000 mark, nato pa je še v teku dopoldneva narasel na 43.000, popoldne celo na 49.750 mark. Ob borznem zaključku ob 7. uri zvečer pa se je ponužalo v Berlinu za dolar že 48.000 mark, istočasno v Hamburgu celo 50.000. Na to višino se je povzpela dolar naslednji dan tudi v Berlinu. Vsled tega so naravno porastle tudi valute, napram katerim je bila nemška marka pred kratkem še dobra valuta. Poljska marka n. pr., ki je bila dotlej vedno pod nemško, je zlezla naenkrat nad njo za pol tisočinke centima.

Vzporedno s tem naraščanjem vrednosti tujih deviz so se seveda dvigale tudi cene življenskim in drugim potrebščinam. Tako n. pr. se je zvišala cena časopisnemu papirju v Nemčiji na 1170 mark za kilogram.

Poleg na nemško marko je vplival politični položaj precej občutno tudi na francoski frank, ki tudi kaže tendenco nazadovanja, ki ga francoska vlada in francoska banka kljub vsem naporom in prizadevanjem ne moreta ustaviti. Francosko časopisje je sicer uverjeno, da so vzrok padanja francoskega franka kreditne mahinacije ameriških Nemcev-bankirjev v Franciji, vendar je gotovo, da bi politična situacija tudi brez teh mahinacij ne bila brez vpliva na francosko valuto.

Ob priliki vkorakanja Francozov v Poruhrije je začel tudi naš dinar precej nazadovati, vendar si je kmalu zopet opomogel in nekoliko stabiliziral. V splošnem je na vseh borzah opazati vpliv francoske akcije v Poruhriju. Avstrijska krona pa je ravno ob tej priliki kazala precejšnjo stabilnost, dasi ravno tudi dunajska borza ni bila popolnoma izvzeta iz vpliva zunanega položaja.

— Nova pivovarna v naši državi. Tekom letošnjega leta zgradi v Skoplju pivovarna M. Kosovljanina d. d. iz Jagodine novo veliko pivovarno.

— Letno zborovanje združenja beograjskih industrijcev se je vršilo dne 28. januarja v Beogradu. Na zborovanju je referiral društveni tajnik o vojni odškodnini, socialnem zakonodajstvu, trgovinski in industrijski politiki, organizaciji naše celokupne industrije, mednarodni konferenci dela, češko-jugoslov. m.

Iz društvenega življenja.

— Odbor Gosposvetskega Zvona se je konstituiral sledeče: Predsednik: dr. Jos. C. Oblak, odvetnik v Ljubljani; podpredsednik: Anton Brandner, narodni poslanec v Ljubljani, namestnica: Marija dr. Debeljakova; tajnik: Ante Beg, novinar in potovalni učitelj v Ljubljani, nam.: Manica Komarova; blagajnik: J. Leitgeb, žel. nadrevident v Ljubljani, namestnik: Konrad Likozar; odborniki: prof. dr. M. Potočnik, prof. dr. Arnež, nadučitelj J. Jekl, nadučitelj J. Lavrenčič, nadpošta V. Ravnihar, Milko Kovač.

— Plesni večer Zveze godbenikov za Slovenijo dne 4. febr. ob 8. uri zvečer v vseh prostorih hotela Union bo nudil vsem obiskovalcem in ljubiteljem lepega plesa kar največji užitek. V veliki dvorani bo igral za ples gledališki orkester, v restavraciji pa posebna salonska kapela. Operni orkester, ki vsak dan razveseljuje ljubljansko publiko v operi, bo topot v službi lahke muze tudi gotovo zadovoljili plesalce. Preskrbljeno je za izborni pijačo. Kakor je bilo že poročano, se ta prireditvev otvori s Dverakovo oerturo Carneval in

goslovenski anketi in o lanskoletni industrijski produkciji.

— Obrino-industrijska razstava v Mariboru. Slovensko obrtno društvo namerava prirediti začetkom avgusta t. l. v Mariboru veliko obrtno-industrijsko razstavo, katere se bodo lahko udeležili interesi iz cele države. Obenem bo s to razstavo združena splošna stavbina razstava »Mariborske gradbene akcije«, na katero bodo pozvani tudi inozemski stavbeniki.

— Carljenje poštnih paketov. Po odloku generalnega inšpektorata ministarstva financ št. 34.254 od 27. decembra pr. l. se poštni paketi carinijo brez predložitve odobrenja za uvoz od odbora pri Narodni banki, pač pa na podlagi faktur. — Ker večini paketov niso priložene fakture, morajo carinjalne pošte pozvati naslovnike, da predložijo fakture. Tako poslovanje je pa za pošto zamudno; tudi naslovnik ima od tega le škodo. — Prizadebi krogi se zato opozarjajo, naj zahtevajo že pri naročilu blaga, da pošiljatelj priloži fakture k poštni spremnici, pri pisemskih pošilkah pa v pošiljko samo. Tako se more došlo blago takoj ocariniti.

— Storniranje nemških naročil v Trstu. Nekatere trgovske trvdke v Monakovem so razveljavile svoja naročila v Trstu, pri čemer so se sklicevale na govorice, da zaplenjuje Italija kot represalijo nemške povojne izdelke zaradi položaja v Poruhriju. Lega Italijana je nato zaprosila zunanje ministrstvo, naj v tem pogledu intervenira v Berlinu in Monakovem. Hkrati svari javnost pred govoricami sumljivega izvora.

Borzna poročila.

Zagreb, 1. febr. Devize. Dunaj 0.1495—0.1505, Berlin 0.23—0.26, Budimpešta 0—4, Bukarešta 29—41, Italija 512.50—520, London izplačilo 512 do 531, ček 507—509, New York izplačilo 109—0, ček 108—109.25, Pariz 640 do 650, Praga 314—315.50, Svica 2050 do 2075. Valute. Ameriški dolarji 105.50 do 106.50, avstrijske krone 0—0.15, češkoslovaške krone 305—207, napoleon-dori 340—0, italijanske lire 505—507.

Beograd, 1. febr. Devize. Bukarešta 41—42, Berlin 0.20—0.23, Dunaj 0.15—0.163, Budimpešta 0—4.15, Praga 312—318, Pariz 640—660, Sofija 44 do 45, Ženeva 2050—2080, London 502 do 508, New York 106—0, Valute. Ameriški dolarji 107—108, italijanske lire 515 do 518.

Curih, 1. februar. Berlin 0.0125, New York 536, London 24.86, Pariz 32, Milan 25.375, Praga 15.30, Budimpešta 0.2, Beograd 4.80, Bukarešta 1.90, Varšava 0.01875, Dunaj 0.00745, avstrijske krone 0.0075.

Dunaj, 1. februarja. Devize. Beograd 634—636, Berlin 1.625—1.725, Budimpešta 26.95—27.05, London 332.350—332.950, Milan 3376—3384, New York 71.575—71.725, Pariz 4.214—4.226, Praga 2042—2048, Sofija 429.50—430.50, Curih 13.360—13.390. — Valute. Ameriški dolarji 71.150—71.450, bolgarski lev 408—412, nemške marke 1.545—1.825, angleški funti 331.550—332.550, francoski franki 4155—4185, italijanske lire 3342.50—3357.50, jugoslovanski dinarji 625—629, romunski lei 274—276, švicarski franki 13.270—13.330, češkoslov. krone 2025—2035, madžarske krone 23.90—24.10.

Praga, 1. februarja. Dunaj 4.55, Berlin 7.50, Rim 165.50, avstrijske krone 4.625, italijanske lire 165.50, Budimpešta 133, Pariz 209.25, London 161.75, New York 34.80, Curih 651.75, Beograd 31.875.

Berlin, 1. februarja. Dunaj 57.87, Budimpešta 1571, Milan 196.008, Praga 117.705, Pariz 245.385, London 192.517.50, New York 41.396.25, Curih 778.050, Beograd 37.905.

nekaterimi svetovnoznanimi slovanskimi plesi. Vstopnina 10 dinarjev za osebo, 25 dinarjev za družino (3 osebe). Čisti dobiček prireditve je namenjen koncertnemu fondu Zveze.

— Lukežev semenj in maškera, ki jo je sinoči v Kazini priredilo »Gospodarsko napredno društvo za škentljkobski okraj« je lepo uspela. Okusno okrašena dvorana je bila polna veselih gostov, med katerimi so se nahajale lepe maske. V stojnicah so pridno prodajali maskirani člani »Gledališkega odra«, na balkonu pa je sviral lastni društveni orkester in s tem veselje še povečal. Med stojnicami moramo omeniti posebno oni dve galitskih Judov. Tudi s turško kavarno je bilo preskrbljeno. Mnenja smo, da bo tudi gmotni uspeh odgovarjal splošnemu zadovoljstvu in trudu odbornikov.

VELIKI PUSTNI KORZO
»SLAVČEVA MAŠKERADA«
PUSTNA NEDELJA 11./2.
V VSEH PROSTORIH HOTELA
»UNION« V LJUBLJANI

Glavni urednik: Ivan Podraž. Odgovorni urednik: Miha Gaberšek. Last »Zvezne tiskarne« v Ljubljani

Emil Gaborjau:

Akt štev. 113.

Roman.

(Nadaljevanje.)

Prav je, da vem, kako živi oni, komur zaupam svoje premoženje in svojo čast. Da, svojo čast, je podprl gospod Fauvel z glasom, iz katerega je bilo slišati razburjenost nad ponižanjem, »da, svoj kredit, ki bi ga bili mogli v danes izpostaviti nevarnosti. Ali veste, kaj me bo stal denar, ki ga dam izplačati gospodu de Clameranu? — Vi niste vedeli ničesar o vrednostnih papirjih, ki sem jih žrtvoval, — kako, če bi ne bili v moji posesti?»

Bankir je prenehal, kakor da čaka na priznanje.

»Torej, Prosper, ojunajte se, poslušajte svoj dobri glas, ki se oglašja v vas! Sedaj se odstranim in vi boste še enkrat pregledali blagajno; stavim, da v svoji zmedenosti niste prav štel. Danes zvečer pridem nazaj in prepričan sem, da boste čez dan našli če že ne vse vsote, pa vsaj večji del, in niti vi niti jaz ne bova jutri več mislila na ta strah.«

Že se je bil Fauvel dvignil ter se je bližal vratom, ko ga je Prosper za roko zadržal.

»Vaša velikodušnost je nepotrebna, gospod Fauvel,« je rekel trpko; »ker nisem ničesar vzel, ne morem ničesar vrniti. Štel sem pravilno; bankovci so ukradeni.«

»Toda od koga, vi, — človek, — od koga?«

»Jaz jih nisem ukradel, — na to prisegam pri vsem, kar mi je svetega na tem svetu!«

Kri je stopila Fauvelu v obraz.

»Nizkotneži!« je zavpil, »kaj hočete reči s tem? Mar mislite, da sem jaz to storil?«

Prosper je povesil glavo in molčal.

»Tako torej!« je vzkliknil Fauvel, ki se ni mogel več vzdržati, »vi se upate... Pa naj torej sodišče odloči med menoj in vami, gospod Prosper Bertomy! Bog mi je priča, da sem storil vse, da vas rešim. Nosite torej posledice! Zgodil naj se, kar se mora zgoditi! Naprosil sem policijskega komisarja, naj pride sem; čaka me v moji sobi. Ali naj ga pokličem?«

S kretinjo človeka, ki je sam nad seboj obupal, je odgovoril Prosper: »Storite to!«

Bankir je stal pri vratih; odprl jih je in po zadnjem pogledu na blagajnika je zaklical slugi:

»Anzelm, pros! gospoda policijskega komisarja, da pride dol.«

Tretje poglavje.

Če je na svetu kak človek, ki ga ne more razburiti noben dogodek, ki se nobeni stvari ne more čuditi, ki je vedno oprezen, da ga ne zmoti varajoča sodbja, če je na svetu kak človek, kateremu se zdi vse mogoče in ki si more vse razložiti, je to gotovo kak policijski komisar v Parizu.

Dočim uporablja sodnik s svojega visokega tribunala na akte, ki so mu predloženi, paragrafe zakonika, stopajo policijskemu komisariju pred oči tudi taka podla dejanja, ki jih zakon ne more doseči. Hočeš, nočeš se mu odkrivajo v podrobnem različne podlosti, zločini v rodbinah in sramota, ki ostane nekažnovana. Če je morda prinesel pri vstopu v službo s seboj še kaj iluzij, v enem letu so gotovo že izgubile.

Ako ne zaničuje popolnoma človeštva, je to gotovo le posledica dejstva, ker vidi poleg ostudnosti, ki se odtegujejo kazni, tudi vzvišeno velikodušnost, ki ne dobiva plačila. Ako vidi, kako žive nesramni podležji splošno v časih, se tolaži z mislijo na skromne in nezane junake, katere včasih srečava.

Neštetočkrat so ga že varali, ničesar ne verjame več, niti dobrega, niti slabega, niti čednostim, niti nečednostim.

Z mirnim in brezbrzičnim pogledom je vstopil v pisarno. Sledil mu je majhen, popolnoma črno oblečen mož, ki je imel namesto kravate vrv pod dvomljivo čednim ovratnikom.

Bankir ga je komaj pozdravil.

»Morda so vam že povedali, gospod komisar, kake sitne okoliščine so me primorale, prositi vas pomoči,« je začel.

»Slišal sem, da gre za tatvino.«

»Gotovo, za ostudno, nerazložljivo tatvino, ki se je pripetila v tej pisarni, v tej sobi, iz blagajne, ki jo vidite tu odprto, in od katere ima le moj blagajnik — pokazal je na Prosperja — besedo in ključ.«

Ta izjava je vzdramila nesrečnega blagajnika iz njegove toposti.

»Oprostite, gospod komisar,« je rekel z medlim glasom, »moj šef ima tudi ključ in pozna besedo.«

»To se razume samo ob sebi.«

Iz teh prvih besed se je bil komisar prepričal, da obtožujeta moža drug drugega. Priznala sta, da more biti le eden izmed obeh krivec. In eden je bil šef velike banke, drug pa blagajnik, eden gospodar, drugi nastavljenec. Toda komisar je bil preveč navajen, skrivati svoje vtiske, kakor da bi izdal, kar se je godilo v njegovi notranosti. No-

bena mišica na njegovem obrazu se ni ganiła. Samo s še večjo resnostjo je opazoval blagajnika in gospoda Fauvela, kakor da hoče iz njih nastopa razbrati nekaj gotovega.

Prosper je bil še vedno zelo blede in skrajno potrpežljiv; zgrudil se je bil na stol in roki sta mu viseli ob strani kakor brez življenja. Bankir pa je bil ob stal, iz njegovega rdečega obraza in iz njegovih žarečih oči je govorila razburjenost. Z izredno silovitostjo je nadaljeval:

»Gre za velikansko vsoto. Vzetih mi je veliko premoženje — 350.000 frankov. Lahko bi imela ta tatvina zame nevarne posledice, saj so trenutki, ko omaje dejstvo, da manjka taka vsota, lahko kredit najbolj bogate hiše.«

»To rad verjamem; na primer ob zapadnem roku.«

»Prav to. Danes sem imel veliko izplačilo.«

»Tako, res?«

Način, kako je komisar izgovoril te besede, ni dopuščal dvoma. Prva sumnja se je bila v njem dvignila. Bankir je razumel in se prestrašil, hitro pa je odgovoril:

»Svojo obveznost sem izpolnil za ceno velikanske žrtve. Tudi moram omeniti, da bi onih 350.000 frankov ne bilo v blagajni, če bi se ravnalo po mojih ukazih.«

»Kako to?«

»Nerad imam čez noč doma veliko vsoto denarja. Moj blagajnik je imel naročilo, da počaka do zadnje ure, predno pošlje na Francosko banko po denar, ki sem ga tam deponiral, in naravnost prepovedal sem mu, da ne sme zvečer ničesar obdržati v blagajni.«

»Ali je res?«

»Da, gospod komisar, natančno tako je, kakor pripoveduje gospod Fauvel.«

Komisarjeva sumnja se ni utrdila in ta izjava ji je dala drugo smer.

»Torej,« je rekel, »tatvina. Kdo jo je izvršil? Ali more tat od zunaj sem noter?«

Bankir se je obotavljal nekaj časa.

»Mislim, da ne,« je odgovoril nato.

»Meni je jasno, da ni mogel priti od zunaj,« je izjavil Prosper.

Komisarjevo vprašanje je moralo imeti te odgovore za posledico; ni mu pa bilo na tem, da bi bil iz njih storil vse sklepe.

»Vendar ne smemo ničesar prezreti,« je rekel.

»Pozlejte, gospod Fanferlot, ali ne morete najti nobenega sledu, ki bi ga ti gospodje ne bili opazili.«

Gospod Fanferlot je imel priimek »severica« zaradi svoje čudovite sretnosti in hitrosti ter je bil ponosen na ta priimek. Kljub njegovim jeklenim

mišicam je bila videti njegova postava skromna in bi mogli smatrati moža v njegovi do vratu napeeti, tanki, črni suknji prej za kakega sodnega slugo.

Njegov grdi navzgor privihljen nos, njegovi ozki ustnici in njegove okrogle, nemirne, skoraj izživajoče oči so dajale celemu obrazu vznemirjujoč izraz.

Pet let je bil Fanferlot pri varnostni policiji nastavljen in se je hotel v svoji častihlepnosti odlikovati ter si napraviti ime. Žal, do sedaj ni imel nikdar prilike, ali pa mu je manjkalo pravega vpogleda.

Že predno se je bil komisar obrnil do njega, je bil povsod stikal, preiskal vrata in stene, pregledal lino in pepel v kamnu.

»Zdi se mi zelo malo verjetno, da bi bil prišel kak tuj človek sem noter,« je rekel ter hodil po pisarni gor in dol. »Ali zaklepate zvečer ta vrata?«

»Seveda.«

»In kdo shranjuje ključ?«

»Vsak večer ga oddajam pisarniškemu služabniku,« je odgovoril Prosper.

»Ta sluga spi v predsobi na zločivni postelji, ki si jo postavi vsak večer, jutraj pa zopet od strani,« je dostavil Fauvel.

»Ali je sluga tu?« je vprašal komisar.

»Da,« je odgovoril bankir, odprl nekoliko vrata in zaklical: »Anzelm!«

Anzelm je bil sluga, ki je bil že deset let v službi pri Fauvelu. Sicer se je zavedal, da ne more nasti noben sum nanj, vendar mu je bila že sama misel na tatvino strašna. Ko je vstopil, se je tresel na vsem životu kakor trepetlika.

»Ali ste spali nocoj v sosedni sobi?« ga je vprašal komisar.

»Da, gospod komisar, spal sem tam, kakor navadno.«

»Kdaj ste se vlegli?«

»Proti pol enajsti; zvečer sem bil tu zraven v kavarni s slugo gospoda Fauvela.«

»In danes ponoči niste slišali ničesar?«

»Niti najmanjšega, dasi ravno imam tako rahlo spanje, da se takoj zbudim, če pride gospod ponoči k blagajni.«

»Ali prihaja gospod Fauvel večkrat ponoči v blagajno?«

»Nasprotno, prav redko, gospod komisar.«

»Ali je bil nocoj tam?«

»Ne, gospod komisar, to vem prav za gotovo, ker nisem zaslišal ničesar zaradi kave, ki sem jo spil z gospodovim služabnikom.«

(Dalje sledi.)

Zbirka opernih in operetnih tekstov.

Izšli so sledeči zvezki:

- Stev. 1. Tajnost.
- „ 2. Jenufa.
- „ 3. Seviljski brivec.
- „ 4. Gorenjski slavček.
- „ 5. Mefistofeles.
- „ 6. Prodana nevesta.
- „ 7. Nižava.
- „ 8. Vrag in Katra.

Izdala in založila

„Zvezna tiskarna in knjigarna“
v Ljubljani, Wolfova ul. 1.

Vsak zvezek stane
3 Din.

: Za leto 1923 :

Zepna koledarja

v dveh lično izdelanih oblikah 12x7 in 6x4 cm se dobijo po vseh knjigarnah in trgovinah s papirjem. Koledarja sta lično vezana in tiskana na dobro limanem papirju. Naroča naj se jih direktno pri

Zvezni tiskarni in knjigarni
v Ljubljani,
Wolfova ulica št. 1.

Pisma, račune, kuverte, vizitke

in vse za trgovino in obrt potrebne tiskovine izvršuje lično in poceni

Zvezna tiskarna in knjigarna

v Ljubljani, Wolfova ulica 1.

Časopise, knjige, brošure, tiskovine za urade, občine kakor vsa druga v tiskarsko stroko spadajoča dela izvršuje po zmernih cenah lično in točno

Zvezna tiskarna in knjigarna

v Ljubljani, Wolfova ulica 1.

Urejena je tudi za tisk glasbenih del (sekirice, note).

Proda se radi zapuščinskih razmer posestvo v Halozah okrog 40 oralov, obstoječe iz hiše, hleva, gospodar-kih poslopij in kleti, 6 oralov n. l. 12 oralov travnikov in sado- nosnikov, 1 1/2 orala vinogradi- da, 20 oralov gozda v dobrem stanju primerne za posek drva, stavbe. Cena 175.000.— Din. J. Topolavec. Ptujskagora

Za naše malčke!

Najcenejše in najhvalejše darilo našim malim je:

Moj zverinjak

knjiga s 45 slikami in k tem spadajočim besedilom, za pouk in kratak čas Din 5.—.

Moji ljubčki

živalske slike za naše malčke na trdem močno vezanem kartonu Din 8.—.

Mladi slikar

10 tiskanih predlog za po- barvanje z akvarel-barvami ali pastel-barvami Din 3.—.

Črnpeter

sterezna, vesela družabna igra za zimske večere. 1 igra Din 3.—.

Vse se dobi v

„Zvezni tiskarni“

in knjigarni

v Ljubljani, Wolfova ul. 1.

Beležni koledar

1923.

Dobiva se v Zvezni tiskarni v Ljubljani.

I. JAX & SIN

LJUBLJANA
Gospodstvska cesta

prilaga svojo opago zalogo:

Pisalni stroji „ADLER“

šivalnih strojev

za ročno in obrt.

Vezna kolesa

Štyria, E. Kopp, Drožno

holo (Waffanrad).

Ceniki zastoni in franko.

Za leto 1923

Za leto 1923

BELEŽNI KOLEDAR

v dveh oblikah: v mapi na mizi ležeč in odprti na mizi stoječ.

Cena v mapi Din 20.—, stoječa oblika Din 18.—.

Dobi se „

„Zvezni tiskarni in knjigarni“

Ljubljana

Wolfova ulica št. 1.

Razglas.

Cestni odbor kočevskega okraja razpisuje mesto

cestarjev

za območja dežlenih cest Stari log, Kočevje (mesto), Zeljne, Brod (Stalzerberg) in Gotenica.

Na ta mesta odpadajoče prejemke, ki se izplačujejo mesečno v naprej, je določila Gradbena direkcija v Ljubljani.

S 3 dinarji kolekovne prošnje, katerim je priložiti domovnico, mravnostno in zdravniško spričevalo ter eseofo-rodbinsko polo, se morajo najkasneje

do 6. februarja 1923

tuuradno vložiti.

Cestni odbor za okraj Kočevje.

17. januarja 1923.

Oglasi

v dnevniku „JUTRANJE NOVOSTI“ bodo dosegli največje uspehe. Upeljali bomo tudi takozvane „MALE OGLASE“ po kolikor mogoče nainizji cen, da jih bode vsakdo lahko naročil.

Telefon štev. 541 E. Rosa - Autozavodi - Ljubljana Poljanska cesta 69

Trgovina z avtomobili, stroji in tehničnimi potrebami. Izdelava in zaloga nadomestnih delov. Z najmodernejšimi stroji opremljene delavnice.

Reparature avtomobilov, motorjev in strojev vseh vrst. Prevzem struganja, freziranja, oblanja in autog. varenja. Za izvršena dela jamstvo!

Najmodernejša in največja parna vulkanizacija. Posebnost: Novoprojektiranje starih autoplášev. Prvovrstno izobraženo delavstvo.